

КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ “ДОЦЕНТ”

РЕЦЕНЗИЯ

на трудовете и преценка на академичните активности

на д-р Иво Георгиев Янев ,

участник в конкурса за академичната длъжност „доцент”

в област на висше образование 2. *Хуманитарни науки,*

професионално направление 2.4. *Религия и теология*

по научната специалност *Пастирско богословие*

за нуждите на Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски”.

от проф. д-р Божидар Борисов Андонов/Богословски факултет
на СУ “Св. Климент Охридски”

1. Данни за конкурса

Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 44/29.05.2018г . Д-р Иво Георгиев Янев е единствен кандидат по обявения от Софийския университет „Св. Климент Охридски” конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”, област на висшето образование: 2. *Хуманитарни науки*, професионално направление: 2.4. *Религия и теология (Пастирско богословие)* за нуждите на Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски”.

Процедурата на конкурса е на основание чл. 4 от Закона за развитие на академичния състав в РБългария, чл. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в РБългария, и чл. 78 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” и по нея няма нарушения.

Документите и материалите по конкурса са подредени според изискванията на чл. 108 от Правилника на СУ в папка на хартиен носител.

На проведеното първо заседание на научното жури (12. 09. 2018 г.), според чл. 109, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” съм определен за рецензент.

2. Данни за кандидата

Кандидатът д-р Иво Георгиев Янев е роден на 28 юли 1977 г. в гр. Кюстендил.

Университетското CV на кандидата включва: богословско и магистърско образование д-р Иво Георгиев Янев получава в Богословския факултет в София, а също така завършва семестриално и магистърската програма „Старобългаристиката в контекста на византийската книжовност“ във Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“.

От 2008 до 2009 г. той е библиотекар при Богословската и Библейската библиотеки на Богословския факултет.

От 2009 до 2012 г. кандидатът следва докторантура по Пастирско богословие в Богословския факултет, а през 2013 г. успешно промовира и получава научната степен **“доктор”** с труда си **„Пастирски грижи за младите хора в риск“**.

От 2012 до 2013 г. той е хон. асистент по Пастирско богословие, а от 2013 г. като гл. асистент д-р Иво Янев преподава Пастирско богословие и ръководи упражненията по Омилетика, Литургика, Богослужебната и Педагогическата практика при катедра Практическо богословие в Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“.

3. Преподавателска дейност

Преподавателската си дейност участникът в конкурса – гл. асит. д-р Иво Георгиев Янев реализира в Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ в *бакалавърска степен*, направление „Теология“, като лектор по Пастирско богословие, ръководител на семинарни упражнения по дисциплините Омилетика и Литургика, Педагогическа практика, както и избираемите дисциплини „Практически проблеми на съвременния духовен живот“ и „Младежкото служение в Православната църква“, а в направление „Религията в Европа“ дисциплините „Религиозното лидерство в съвременния свят“ и „Религиозното обучение в Европа“ както и лекционни курсове в различните *магистърски програми*.

Общият списък с публикациите на кандидата от академичната електронна система „Авторите“ включва 14 заглавия, разпределени равномерно във времето. Изнесъл е 30 доклада на различни научни конференции и семинари, а също така е участвал и в 11 научни проекта. Провел е пет научни ръководства с успешни защиты на магистранти в областта на Пастирското богословие. Всичко това показва един траен интерес към богословската проблематика и добър преподавателски и научен опит.

Академичното CV на гл. асит. д-р Иво Георгиев Янев включва още международни специализации в Килкис/Гърция (2008), Регенсбург/Германия (2009) и Дрезден/Германия (2015), както и участие в 7 научни форума у нас.

4. Научни трудове

Основното научно изследване, с което д-р Иво Янев кандидатства за доцент е монографията **”Грижа за страдащата душа”** (Пастирски грижи за хората с психични заболявания и душевни разстройства), София, 2018, 203 стр. Тя е структурирана в предговор, увод, три глави в изложението, заключение и използвана литература.

За участие в конкурса д-р Иво Георгиев Янев представя също така и следните научни публикации:

1. *Проф. Н.Н. Глубоковски и реформата в духовното образование в Русия в края на XIX и нач. на XX век* (към въпроса за подготовката и образованието на свещенството). –В: Богословска мисъл, том: Сборник в чест на проф. д-р Николай Никанорович Глубоковски, брой: 2/2014, 2016, с. 296-302.
2. *Капеланството и неговата роля при категориалното душегрижие в Църквата.* –В: Мисъл, слово, текст, брой:5, Пловдив, 2018, с.204-214.
3. *Пастирски грижи за хората, страдащи от зависимости.* –В: Мисъл, слово, текст. брой: 2 Традиция и теология: синергия и практика, Пловдив, 2016, с.229-237.
4. *Пастирското служение на св. Климент Охридски. Благовестие и мисия.* Мисионерско и просветителско дело на светите братя Кирил и Методий и свети Климент Охридски, София, 2018, с.362-371.
5. *Депресия и униние според св. отци на Църквата. Мултикултурният човек.* Сборник в чест на д.и.н. Камен Гаренов (отец Петър Гарена), София, 2016, с. 319-329.

Представените една монография и подбраните за участие в конкурса четири статии са в областта на богословската наука Пастирско богословие и имат отношение към научните търсения и изследвания на кандидата.

Авторската книга **“Грижа за страдащата душа”** (Пастирски грижи за хората с психични заболявания и душевни разстройства), София, 2018, е в обем от 203 страници.

Съдържанието обхваща *предговор, увод, три глави, заключение и използвана литература.*

Първо искам да споделя задоволството си, че това е първият цялостен труд в областта на Пастирската психология и психотерапия на български език, която е важна част за Пастирското богословие.

В *предговора* д-р Иво Янев изтъква необходимостта от припомняне на „отеческата съкровищница“ и комбинацията ѝ със съвременната психология, психиатрия и психотерапия за най-доброто лечение на страдащите от психични заболявания, както и нуждата от написването на такъв труд за студентите бакалаври и магистри в областта на Теологията.

В *увода* д-р Янев представя двата основни аспекта в Пастирската психология - светската психология и психотерапия (с нейните методи за лечение) и светоотеческото разбиране за човешката душа и нейното страдание вследствие на греха. Анализирани са двата основни термина – *психично заболяване* и *душевно разстройство*, които са особено важни при разглежданото на проблема. Авторът използва интердисциплинарния подход, в който се комбинират основните практически богословски дисциплини със светската психология, психиатрия и психотерапия.

Първа глава разглежда психичните заболявания според Свещеното Писание и Свещеното Предание – творенията на някои св. отци на Църквата. Представени са местата в Библията, където се повествува за случаи на психически проблеми и разстройства и начините за тяхното лекуване: цар Саул (1 Цар. 16:14-15), цар Навуходоносор (Дан. 4:27-28), случаите на обсебване и бесноватост (3 Царства, 18 гл.; Мат 17:14-18; Лука 9:37-42 и др.). Разбираемо е, че в светоотеческите писания се намира много по-богат материал за класификация на психичните разстройства, както и тяхното лечение. Авторът е анализирал понятията *страст*, *душа* и *тяло* според съвременната психология и според светоотеческото богословие. Накратко са представени пастирско-психологичните аспекти в творенията на св. Трима Светители – св. Василий Велики, св. Григорий Богослов и св. Йоан Златоуст. Въз основа на светотеческия материал, д-р Янев разглежда причините за три вида психични заболявания – със соматичен характер, с демоничен и духовен произход, като и при трите причини са представени светоотеческите начини на тяхното лечение.

Във *втора глава* авторът разглежда съвместимостта на пастирската грижа за душата и съвременната психотерапия. Компетентно и аргументирано са анализирани

основните граници, норми и патология според двете страни на духовно-ориентираната психотерапия – християнската аскетика и т.нар. от автора „светска психология“. Особено важен момент тук е представянето на болестта и методите на лечение според богословието на Православната църква. Посочени са гледните точки на редица съвременни изследователи пастирски психолози, духовници и на светски психолози и психиатри за границите между дейността на двете основни направления в тази грижа. Според д-р Иво Янев духовникът не трябва да се намесва в психотерапевтичната дейност на специалиста, нито психиатърът или психологът могат да изместят духовника, в неговата духовна пастирска грижа, като са представени конкретните задачи на двете страни. Много ценни са посочените от д-р Янев девет основни проявления в душата на християнина, които показват патологичен проблем и затова духовникът трябва да го ориентира към светски специалист.

Подробно са представени и научно обосновано са ализирани основни психични заболявания като *депресия, неврози, хистерия, психопатия, психоза, шизофрения, епилепсия* и други. Също така авторът представя и основните грижи, които е необходимо да извърши духовникът при всяка една от посочените болести, както и методите на лечение, които предлага съвременната психиатрия. Съгласен съм с автора, че от особена важност е пастирът да познава основните признаци на съответните психични заболявания, терапията, която те изискват, както и особеностите и опасностите при тяхното лечение.

В *трета глава* д-р Иво Янев фокусира изследването си върху формите и методите на пастирско обгрижване за хората, страдащи от психични проблеми. Важен момент е представянето на ролята на духовниците-терапевти в Църквата, както и необходимостта от тяхната особена подготовка при обгрижването на пациентите, нуждаещи се от специална грижа. В тази глава е представено т. нар. *категориално душеггрижие*, което е особено важно при обгрижването на различните социални групи в съвременното общество. Тук също така д-р Иво Янев представя и основните форми и методи на духовното обгрижване на хората, страдащи от психически болести, сред които особено място заема тайнството *Покаяние* и *духовното ръководство* в Православната църква, както и приликите и отликите на изповедта и психоанализата по отношение на грижата за психично болните, а също и мястото на Исихазма при обгрижването на човешката душа. Много важен момент, който е недостатъчно разработен досега в пастирското богословие, е самоубийството, особено при психично болните хора. Тук авторът разглежда учението на Православната църква за

самоубийството, гледните точки на известни богослови като проф. д-р Иван Панчовски, акад. Владета Йеротич, о. Джон Брек и свещ. Томас Хопко за обгрижване на хора, които има опасност да извършат суицидни действия, както и молитвеното им споменаване в случай на самоубийство. Своеобразен завършек на тази глава е вниманието, което авторът обръща на обгрижването на роднините на страдащите от психични заболявания хора, които често са изоставени и отхвърлени от обществото, а често и от енорийската общност.

5. Библиографска осведоменост

Използваната литература е добре подбрана и релевантна на съдържанието на научната разработка и достатъчна в информационно отношение. Видно е, че гл. ас. д-р Иво Янев е използвал и изследванията на известните и утвърдени специалисти в тази област като акад. Владета Йеротич, митр. Йеротей Влахос, Жан Клод Ларше, проф. Дмитрий Авдеев, игумен Евмений Перистий, игумен Анатолий Берестов и други, което е много добър атестат за кандидата.

Статии:

Четирите статии с които кандидатът, д-р Иво Георгиев Янев, участва в конкурса са в областта на Пастирското богословие.

1. Статията *“Проф. Н.Н. Глубоковски и реформата в духовното образование в Русия в края на XIX и нач. на XX век”* (към въпроса за подготовката и образованието на свещенството) е от сборник от конференция посветена на видния богослов и изследовател проф. д-р Николай Никанорович Глубоковски и представя анализ на мислите му за реформа в висшето и средно духовно образование в Русия от края на XIX в. и началото на XX в., изразени в изследването *„По вопросам духовной школы (средней и высшей) и об учебном комитете при Светейшем Синоде“* (Санкт Петербург, 1907). Тук д-р Янев използва идеите и мислите на професор Глубоковски, за да представи своите изводи за образованието на съвременното духовенство.

2. В статията *“Капеланството и неговата роля при категоричното душегрижие в Църквата”* се представя един много важен аспект на съвременното пастирско служение, а именно обгрижването на християните според особеностите на

тяхното социално, образователно, здравословно и др. положение в обществото. Накратко е представена грижата за всяка една от тези групи от страна на специално назначен и подготвен духовник. Съгласен съм с автора, че „това е първият опит за православен богословски поглед върху капеланството и категориалното душегрижие у нас.“

3. Статията *“Пастирски грижи за хората, страдащи от зависимости”* е естествено продължение на пасторологическите занимания на д-р Янев относно специалното душегрижие за хората, страдащи от този тежък бич за съвременното общество зависимости към вещество (наркотични вещества, алкохолна и гастрономическата зависимост), към действие (хазартната зависимост, графоманията, работохолизма, телевизионното и интернет пристрастяване и още много др.). Тук са посочени трите основни етапа на духовна рехабилитация и психотерапевтичните и духовно-пастирски методи, които се употребяват при този вид рехабилитация.

4. Статията *“Пастирското служение на св. Климент Охридски”*, е посветена на пастирската дейност, на този Кирило-Методиев ученик, като разделя това служение на три етапа: първи – подготовка при св. Братя Кирил и Методий, по-късно му служение в Моравия, втори – служение му като презвитер в България и трети етап – служението на св. Климент Охридски като епископ. Основен момент в тази статия е изследване и анализиране на проповедническото творчество на светителя като важен извор за неговото пастирско душегрижие по българските земи.

5. Статията *“Депресия и униние според св. отци на Църквата”* е своеобразно допълнение на основния монографичен труд на гл. ас. д-р Иво Янев. В нея той представя разбирането си за депресията, разгледана от страната на светската психология и психиатрия, а от друга според светоотеческата литература. Особено важна е частта, посветена на анализа на светоотеческото разбиране (основно чрез примери от „Лествицата“ на св. Йоан Лествичник и представители от исихастката школа) за унинието и неговото лечение.

В материалите по конкурса е приложено уверение за цитиранията на научните трудове на д-р Иво Янев, като индексирани публикации са 9 (девет).

Нямам съвместни публикации с кандидата. Нямам принципи несъгласия с негови теоретични постановки и касаещи академизма активности.

При оценяването на дисертационния труд и приложените публикации считам, че те съдържат важни приноси и са от сериозно теоретично и практическо значение за Пастирското ни богословие. В тях д-р Иво Янев използва точно научната терминология в областта на православно богословие, а също така показва завидна научна подготовка и информираност с литературата в областта на Пастирското богословие и духовно-ориентираната психология и психотерапия.

Обобщено ще отбележа, че като цяло неговите научни и преподавателски интереси са разностранни, а познанията му по разглежданите въпроси – задълбочени. Тук трябва да се изтъкне и преподавателския опит на кандидата, в резултат от дългогодишната му работа в Богословския факултет при СУ “Св. Климент Охридски”.

На основата на направения анализ на научната продукция на гл. ас. д-р Иво Георгиев Янев, с които участва в конкурса за “доцент” и чийто съдържания са в областта на богословската дисциплина Пастирско богословие, както и на личните му и преподавателски достойнства давам своя положителен вот и убедено препоръчвам на членовете на научното жури да изберат д-р Иво Георгиев Янев за “доцент”, област на висшето образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.4. Религия и теология (Пастирско богословие) за нуждите на Богословския факултет при СУ “Св. Климент Охридски”.

София, 13. 11. 2018 г.

Св. Йоан Златоуст

.....

/Проф. д-р Божидар Андонов/